

REVIDERING AV DE HORISONTELLA GRUPPUNDANTAGSFÖRORDNINGARNA OCH DE HORISONTELLA RIKTLINJERNA – ÖVERSIKT ÖVER DE VIKTIGASTE FÖRESLAGNA ÄNDRINGARNA

1. INLEDNING

- (1) Den 1 mars 2022 offentliggjorde kommissionen för samråd med berörda parter ett utkast till reviderade gruppundantagsförordningar för avtal om forskning och utveckling (FoU-gruppundantagsförordningen) respektive specialiseringsavtal (gruppundantagsförordningen om specialiseringsavtal), tillsammans kallade ”horisontella gruppundantagsförordningar” och de åtföljande riktlinjerna om horisontella samarbetsavtal (horisontella riktlinjer). De horisontella gruppundantagsförordningarna upphör att gälla den 31 december 2022.
- (2) Konkurrensfrämjande horisontellt samarbete i form av FoU-avtal och specialiseringsavtal som omfattas av de horisontella gruppundantagsförordningarna är avgörande för den digitala och gröna omställningen och kan bidra till en mer motståndskraftig inre marknad. I de horisontella gruppundantagsförordningarna fastställs att FoU- och specialiseringsavtal som uppfyller vissa villkor är undantagna från tillämpningen av artikel 101.1 i fördraget, eftersom de antas uppfylla kraven för undantag i artikel 101.3 i fördraget. Dessa kategorier av avtal skyddas alltså genom de horisontella gruppundantagsförordningarna.
- (3) De horisontella riktlinjerna ger vägledning om hur de horisontella gruppundantagsförordningarna ska tolkas och tillämpas och hur man själv kan bedöma om FoU- och specialiseringsavtal – men även andra typer av horisontella samarbetsavtal som inte omfattas av de horisontella gruppundantagsförordningarna – uppfyller villkoren i artikel 101.1 och 101.3 i fördraget. Det handlar bland annat om avtal om inköp, saluföring, standardisering och standardvillkor, men även mer generellt om informationsutbyte.
- (4) Syftet med samrådet är att samla in synpunkter från berörda parter på det föreslagna i) utkastet till reviderade horisontella gruppundantagsförordningar och ii) utkastet till reviderade horisontella riktlinjer. De föreslagna ändringarna syftar till att åtgärda de problem som identifierats i utvärderingen, i enlighet med det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som offentliggjordes den 6 maj 2021.¹
- (5) Utvärderingen visade att de horisontella gruppundantagsförordningarna och de horisontella riktlinjerna gör det lättare för företag att samarbeta på ett sätt som är ekonomiskt önskvärt och utan negativa effekter ur konkurrenspolitisk synvinkel. De främjar konkurrens och ger företagen rättssäkerhet vid utformningen och genomförandet av horisontella samarbetsavtal. De horisontella gruppundantagsförordningarna och de horisontella riktlinjerna uppfyllde också målet att förenkla kommissionens, de nationella konkurrensmyndigheternas och de nationella domstolarnas administrativa tillsyn.
- (6) Utvärderingen visade dock också att de horisontella gruppundantagsförordningarna och de horisontella riktlinjerna inte är helt anpassade till den ekonomiska och samhällseliga utvecklingen under de senaste tio åren, såsom digitaliseringen och strävan efter

---

¹ Se arbetsdokument från kommissionens avdelningar, *Evaluation of the Horizontal Block Exemption Regulations*, SWD(2021)103 final av den 6 maj 2021, https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-05/HBERs_evaluation_SWD_en.pdf

hållbarhetsmål. Vissa av bestämmelserna i de horisontella gruppundantagsförordningarna ansågs vara stelbenta och komplexa, medan andra bestämmelser ansågs vara oklara och svårtolkade för företagen. Graden av rättssäkerhet som de horisontella riktlinjerna ger konstaterades vara ojämn för de olika typer av horisontella samarbetsavtal som omfattas.

- (7) Sedan konsekvensbedömningsfasen inleddes i juni 2021² har kommissionen samlat in ytterligare uppgifter om de områden som behöver förbättras. Kommissionen genomförde ett öppet offentligt samråd och flera riktade samråd om specifika typer av horisontella samarbetsavtal. Kommissionen anordnade också workshoppar för berörda parter och beställde fem studier till stöd för konsekvensbedömningar. Ytterligare uppgifter samlades in genom diskussioner med berörda parter och de nationella konkurrensmyndigheterna. I utkastet till reviderade horisontella gruppundantagsförordningar och horisontella riktlinjer beaktades alla uppgifter som samlats in hittills. Det offentliga samrådet om dessa utkast utgör en integrerad del av kommissionens undersökning. Det kommer att ligga till grund för konsekvensbedömningen, som de slutliga versionerna av de reviderade horisontella gruppundantagsförordningarna och de reviderade horisontella riktlinjerna kommer att bygga på.
- (8) I denna förklarande not anges de viktigaste ändringar som föreslås i utkastet till reviderade horisontella gruppundantagsförordningar och horisontella riktlinjer, per typ av avtal, och förklaras hur dessa ändringar syftar till att åtgärda de problem som konstaterats i samband med utvärderingen och därigenom bidra till att uppnå målen i de horisontella gruppundantagsförordningarna och de horisontella riktlinjerna.

2. FoU-AVTAL – FÖRESLAGNA ÄNDRINGAR AV UTKASTET TILL REVIDERAD GRUPPUNDANTAGSFÖRORDNING FÖR FORSKNING OCH UTVECKLING OCH ÅTFÖLJANDE KAPITEL I DE HORISONTELLA RIKTLINJERNA

- (9) Utvärderingen visade att texten i gruppundantagsförordningen för forskning och utveckling inte är tillräckligt anpassad till avtal om utveckling av nya produkter, ny teknik och nya processer och för FoU-insatser som primärt är inriktade på ett särskilt syfte eller mål (så kallade FoU-nav). För att säkerställa ett fortsatt effektivt skydd av konkurrensen föreslås det i utkastet till reviderad gruppundantagsförordning för forskning och utveckling att sådana avtal inte längre ska undantas om färre än tre konkurrerande FoU-insatser finns kvar utöver och jämförbart med de insatser som görs av parterna i FoU-avtalet.
- (10) För att göra det lättare för företag att samarbeta genom FoU-avtal, skapa tillräcklig rättssäkerhet och förenkla den administrativa tillsynen föreslås i utkastet till reviderad gruppundantagsförordning för forskning och utveckling att man vidtar följande åtgärder:
- Förenklar den anståndsperiod som gäller om marknadsandelarna ökar över tröskelvärde för undantag.
  - Lägger till några nya definitioner och förtydligar ordalydelsen i de befintliga definitionerna.

---

² En inledande konsekvensbedömning offentliggjordes den 7 juni 2021. Den finns här: https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-06/HBERS_inception_impact_assessment.pdf

- c. Beräknar marknadsandelar på grundval av föregående kalenderår eller genomsnittet för de tre föregående åren beroende på marknaden (i den nuvarande gruppundantagsförordningen för forskning och utveckling anges endast föregående kalenderår som beräkningsgrund).
  - d. Ändrar definitionen av ”potentiella konkurrenter” något genom att ta bort hänvisningen till en liten men bestående prishöjning.
  - e. Inför en artikel om återkallelse på grundval av befintliga formuleringar i skälen i gruppundantagsförordningen om forskning och utveckling.
- (11) I utkastet till reviderade horisontella riktlinjer föreslås dessutom ett nytt avsnitt som förklarar tillämpningen av gruppundantagsförordningen för forskning och utveckling för att hjälpa företag att bättre förstå dess funktion och de olika begrepp och definitioner som används i den.
- 3. SPECIALISERINGSAVTAL – FÖRESLAGNA ÄNDRINGAR AV UTKASTET TILL REVIDERAD GRUPPUNDANTAGSFÖRORDNING FÖR SPECIALISERINGSAVTAL OCH ÅTFÖLJANDE KAPITEL I DE HORISONTELLA RIKTLINJERNA**
- (12) För att avhjälpa den ovisshet om tillämpningsområdet för gruppundantagsförordningen om specialiseringsavtal som betonades i utvärderingen föreslås det i utkastet till reviderad gruppundantagsförordning om specialiseringsavtal att definitionen av ”ensidiga specialiseringsavtal” utvidgas till att omfatta fler än två parter (den nuvarande gruppundantagsförordningen för specialiseringsavtal avser enbart avtal mellan två parter). I utkasten till reviderade texter föreslås dessutom att horisontella underleverantörsavtal, i allmänhet och inte bara de som syftar till att öka produktionen, kan omfattas av skyddet i de horisontella riktlinjerna.
- (13) Ytterligare ändringar som föreslås i utkastet till reviderad gruppundantagsförordning för specialiseringsavtal och de horisontella riktlinjerna syftar till att göra det lättare för företag att samarbeta genom specialiseringsavtal, skapa tillräcklig rättssäkerhet och förenkla den administrativa tillsynen. I detta syfte föreslås i utkastet till reviderad gruppundantagsförordning för specialiseringsavtal att man vidtar följande åtgärder:
- a. Förenklar den anståndsperiod som gäller om marknadsandelarna ökar över tröskelvärde för undantag.
  - b. Lägger till några nya definitioner och förtydligar ordalydelsen i de befintliga definitionerna.
  - c. Beräknar marknadsandelar på grundval av föregående kalenderår eller genomsnittet för de tre föregående åren beroende på marknaden (den nuvarande gruppundantagsförordningen föreskriver endast det föregående kalenderåret).
  - d. Ändrar definitionen av ”potentiella konkurrenter” något och tar bort hänvisningen till små men permanenta prishöjningar.
  - e. Inför en artikel om återkallelse, baserad på befintliga formuleringar i skälen i gruppundantagsförordningen om specialiseringsavtal.
  - f. Förtydligar hur tröskelvärde för marknadsandelar ska tillämpas om avtalet gäller mellanprodukter.
- (14) Dessutom föreslås följande i utkastet till reviderade horisontella riktlinjer:

- a. Ett nytt avsnitt som förklarar tillämpningen av gruppundantagsförordningen för specialiseringsavtal för att hjälpa företag att bättre förstå dess funktion och de olika begrepp och definitioner som införs i den.
- b. Vägledning om avtal om nätdelning – som en särskild illustration av produktionsavtal när det gäller tjänster.

4. HUVUDSAKLIGA FÖRESLAGNA ÄNDRINGAR AV ÖVRIGA KAPITEL I DE HORISONTELLA RIKTLINJERNA

4.1. Inledningen till de horisontella riktlinjerna

(15) I det inledande kapitlet till utkastet till reviderade horisontella riktlinjer föreslås följande:

- a. En omstrukturering för att säkerställa ett mer logiskt flöde och även för att återspegla tillägget av ett kapitel om hållbarhetsavtal. Kapitlet är anpassat till utkastet till vertikala riktlinjer för att säkerställa samstämmighet.
- b. Ytterligare vägledning för att hjälpa företag i deras självbedömning av sina avtal enligt artikel 101.1 i fördraget, särskilt när det gäller
  - i. fastställande av tyngdpunkten för horisontella samarbetsavtal,
  - ii. nyckelbegrepp (företag, företagssammanslutningar, samordnat förfarande osv.) i linje med relevant rättspraxis,
  - iii. tillämpningen av artikel 101.1 på gemensamma företag och deras moderbolag, för att återspegla utvecklingen av rättspraxis.
- c. Ytterligare vägledning om begränsningar genom syfte och resultat, för att inkludera aktuell rättspraxis.

4.2. Gemensamma inköpsavtal (kapitel 4)

(16) För att målen fortsatt ska kunna uppnås föreslås följande i kapitlet om gemensamma inköpsavtal:

- a. En viss omstrukturering för att underlätta självbedömningen.
- b. Ytterligare förtydliganden om typerna av arrangemang för gemensamma inköp, där det också görs tydligt att kapitlet gäller alla typer av sektorer. Det klargörs vidare att vägledningen inte bara gäller faktiska gemensamma inköp utan även gemensamma förhandlingar (inbegripet av licenstagare av en licens för standardessentiella patent).
- c. Utvidgning av vägledningen om begränsningar *genom syfte* enligt artikel 101.1 för att klargöra skillnaden mellan köparkarteller och avtal om gemensamma inköp.
- d. Uppdatering av vägledningen om begränsningar *genom effekt* och tillägg av en hänvisning till rättspraxis, där det anges att vissa avtalsbestämmelser kan falla utanför artikel 101.1 i EUF-fördraget om de är objektivt sett nödvändiga för överenskommelsen om gemensamma inköp.
- e. Förtydligande av scenariot med potentiell skada för leverantörerna i tidigare led och angivande av de omständigheter under vilka det är mindre sannolikt att lägre priser kommer konsumenterna till godo. En förklaring ges om förhandlingshot (och att dessa också bör bedömas med avseende på deras effekter),
- f. Ytterligare förklaringar i avsnittet om bedömningen enligt artikel 101.3 om nytta för konsumenterna.

4.3. Saluföringsavtal (kapitel 5)

(17) För att fortsätta att uppfylla sina mål föreslås följande i kapitlet om saluföringsavtal i utkastet till reviderade horisontella riktlinjer:

- a. Ytterligare vägledning om de särskilda reglerna för saluföringsavtal när det gäller jordbruksprodukter.
- b. Ytterligare vägledning om de största riskerna med produktionsbegränsning i saluföringsavtal.
- c. Ytterligare klargöranden om de berörda marknaderna och om konkurrenshämmande effekter.
- d. Ett särskilt avsnitt om anbudskonsortier och särskilt om bedömningen av konsortieavtal mellan parter som skulle kunna delta individuellt i anbud och om den analys som ska göras i sådana fall.

4.4. Informationsutbyte (kapitel 6)

(18) För att fortsätta att uppfylla sina mål föreslås följande i kapitlet om informationsutbyte i utkastet till reviderade horisontella riktlinjer:

- a. En ny struktur för att underlätta självbedömningen.
- b. Ytterligare vägledning i inledningen om de olika typerna av informationsutbyte, inbegripet olika typer av datadelning.
- c. Ytterligare vägledning i introduktionen om utbyten i samband med förvärv och om utbyten som härrör från (EU:s) regleringsinitiativ.
- d. En förhandsidentifiering av kommersiellt känsliga uppgifter i avsnittet om en bedömning enligt artikel 101.1 i fördraget. Detta avsnitt utvidgas också till att omfatta aktuell rättspraxis om s.k. överträdelser genom syfte.
- e. Ytterligare vägledning om många begrepp som är relevanta för självbedömningen, särskilt om ”genuint offentlig(a) information/data”, aggregering av information/data, informationens ålder, ensidigt utlämnande, indirekt informationsutbyte (inklusive scenarier med en navmodell och tredjepartsförmedlare) samt hänvisningar till aktuell rättspraxis.
- f. Nya avsnitt med vägledning om åtgärder för att begränsa/kontrollera hur data används och om tillgång till insamlad information.

4.5. Standardiseringsavtal (kapitlen 7 och 8)

(19) För att fortsätta att uppfylla sina mål föreslås följande i kapitlet om standardiseringsavtal i utkastet till reviderade horisontella riktlinjer:

- a. Större flexibilitet i effektanalysen genom att under vissa omständigheter tillåta ett mer begränsat deltagande i utarbetandet av en standard.
- b. Ett krav på mer specifikt offentliggörande och godtagande av generellt utlämnande som ett undantag för att/mindre effektivt sätt att uppnå de två målen att säkerställa i) ett välgrundat val av den teknik som ska ingå i standarden och ii) effektiv tillgång till resultatet av standarden,
- c. En hänvisning till att standardutvecklingsavtal som föreskriver att alla innehavare av immateriella rättigheter ska lämna ut en högsta ackumulerad royaltysats på förhand i princip inte kommer att begränsa konkurrensen i den mening som avses i artikel 101.1.

- d. Fler faktorer för att bedöma om en föreslagen avgift för licenstagare är rättvis, rimlig och icke-diskriminerande (FRAND).
- e. Hänvisningar till den relevanta bedömningsramen för förhandlingsgrupper om licensiering i kapitlet om gemensamma inköp.
- f. En uppdelning av det befintliga kapitlet i två kapitel – ett om standardiseringsavtal (7 kap.) och ett om standardvillkor (8 kap.).

4.6. Hållbarhetsavtal (kapitel 9)

- (20) För de horisontella riktlinjerna föreslås ett kapitel om hållbarhetsavtal. I kapitlet föreslås en definition av hållbarhetsavtal och förklaras när sådana avtal inte skulle omfattas av artikel 101.1. I kapitlet föreslås också vägledning om hur hållbarhetsavtal kommer att bedömas när de omfattas av den bestämmelsen och kan omfattas av ett individuellt undantag enligt artikel 101.3.
- (21) Särskild uppmärksamhet föreslås för avtal som fastställer hållbarhetsstandarder, eftersom detta förväntas vara den vanligaste formen av samarbete för att uppnå hållbarhetsmål och eftersom hållbarhetsstandarder skiljer sig från de typer av tekniska standarder som diskuteras i kapitel 7.

***